

VOORAF

Veiligheid
Emmanuel Gerard

HET EERSTE WOORD

- 1 Strijd voor beter woonbeleid op verschillende fronten
Michel Debruyne & Björn Mallants

HET HOOFDSTUK

- 5 De overheid en de energietransitie: van tamme huiskat naar brullende leeuw?
Tomas Wyns
- 11 De sociale economie onder druk
Sandra Rosvelds
- 18 Syndicalisering tegen ongelijkheid
Interview met Florence Jaumotte (IMF)
- 23 Ziekte- of zorgverzekering: sociale bescherming van de zieken én de zorgverstrekkers
Ignace Leus

- 31 Vluchtelingen: komt de berg naar Mozes of gaat Mozes naar de berg?
Jan Hertogen

- 40 Sociaal-cultureel werk in de schijnwerpers
Joris Smeets

46 EN DE SOCIALE MV IS ...

GE-DAAN-LEZEN-ZIEN-HOORD

- 48 Saoedi's en het westen

TWEET/BEDRIJF VAN DE MAAND

LEVEN NA GELAG

- 51 Beterweters
- 54 Atypisch werk en ongelijkheid
- 55 Schuld of vriend
- 58 Ikke en David

HET LAATSTE WOORD

- 61 Sociale rechtvaardigheid bij aanbestedingen
Koen Repriels

Garaant

REDACTIEADRES

De gids op maatschappelijk gebied,
Haachtsesteenweg 579,
1030 Brussel,
degids@beweging.net

DRUK

Gevaert Printing
info@gevaertprinting.be

VORMGEVING EN OPMAAK

Gevaert Graphics
info@gevaertgraphics.be

beweging.net

UITGAVE VAN BEWEGING.NET, NETWERK VAN CHRISTELIJKE EN SOCIALE ORGANISATIES

Vluchtelingen: komt de berg naar Mozes of gaat Mozes naar de berg?

JAN HERTOGEN

De auteur is socioloog

Niets is wat het lijkt, niet de vluchtelingen 'overspoelen' Europa maar Europa heeft vanaf nu en de komende decennia miljoenen mensen om er te wonen, te werken, er hun geluk te zoeken. Zij zullen zo, samen met de miljoenen migranten die Europa nog nodig heeft, het westerse welvaartspeil verzekeren en uitbouwen en de wereld vredzamer en leefbaarder maken. Alleen heeft de fixatie op het hier en nu, de 'mening' die onmiddellijk kan gedeeld worden, de devaluatie van wetenschappelijke centra en media en de steekvlampolitiek de burger de innerlijke vrede en vooral de kennis ontnomen die moet toelaten in de geschiedenis terug te kijken, het 'werkelijke' tot zich te laten doordringen en vooruit te kijken naar wat noodzakelijk is in de toekomst.

Dus ja, dankjewel vluchtelingen, als voorbode van een zich versterkende reguliere migratie die wat België betreft nooit is weggeweest. Duitsland heeft veel minder ervaring met migratie, behalve dan de 12 miljoen Duitsers die na WO II naar Duitsland werden teruggestuurd en de enkele duizenden die na De Wende van oost naar west gingen en het miljoen joden dat na de implosie van de Sovjet-Unie naar Duitsland emigreerde.

WIE NIET WIJS IS WORDT (WAT) WIJS GEMAAKT

Zelfs in deze N-VA tijden en zonder de vluchtelingen al mee te rekenen, is de immigratie in 2014 terug stijgend, na 2 jaren lichte daling. En dat zal in 2015 en 2016 allicht niet anders zijn. De erkenning van vluchtelingen zal het migratiesaldo verder de hoogte in jagen. Mede dankzij Theo Francken is het erkenningsaantal het zesvoud van De Block en het tienvoud van 5 jaar geleden onder 'PS-dictatuur'. Niets is wat het lijkt dus.

En de vermaledijde Belg-wording wordt opnieuw wat het altijd geweest is: het politieke middel voor een wezenlijke integratie. De Belg-wordingen zijn door de regeringsmaatregelen hoogstens wat vertraagd, maar sterker dan ooit zullen ze zorgen voor een gelijke toegang tot de politieke democratie en alle rechten en plichten. Want wat zou België zijn zonder democratie met participatie van alle burgers?

Of om het nog anders te zeggen in een wat aangepaste versie van de Verelendungstheorie van Marx: ofwel wordt het voor iedereen goed, ofwel wordt het voor iedereen slecht. Enkel door de eigen welvaart te behouden en juist door anderen langs immigratie en asiel toe te laten deze welvaart te conserveren en te produceren, enkel door in de wereld tot een grotere inkomensspreiding te komen, zal de eigen

**Mede dankzij Theo Francken is het
erkenningsaantal het zesvoud van De
Block en het tienvoud van 5 jaar geleden
onder 'PS-dictatuur'.**

welvaart en de vrede duurzaam verzekerd worden. Het voor iedereen beter maken zal ons er voor behoeden dat het voor iedereen, ook voor ons, slechter wordt.

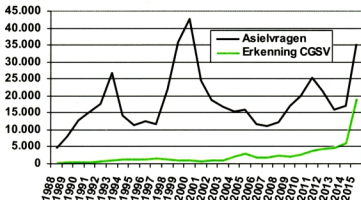
INTEGRATIE = WAT ONTVANGENDE SAMENLEVING DOET VOOR NIEUWKOMERS

In het maatschappelijke nadenken over vluchtelingen klinken nu alleszins betere voorname door dan in het verleden. We moeten de vluchtelingen zo vlug mogelijk Nederlands leren, het onderwijs dient voorbereid te zijn op hun komst, de tewerkstelling moet adequaat aangeboden en leertrajecten ontwikkeld worden, en je moet de equivalentie van diploma's en de ervaringsdeskundigheid valoriseren. Een verdere stap is dat bij definitief verblijfsrecht de politieke rechten langs de Belg-wording moeten toegekend worden, dat gezinshereniging een prioriteit is en dient aangemoedigd te worden. In welke mate is het vertragen of uitsluiten van gezinshereniging niet mede oorzaak van het maatschappelijk onevenwicht in de primaire menselijke behoeften bij specifieke groepen?

VOORBIJE ONTWIKKELINGEN ASIEL EN MIGRATIE

In enkele grafieken en tabellen die voor zichzelf spreken, schets ik een beeld dat de ogen opent en greep doet krijgen op de evoluties. Komt de berg naar Mozes of gaat Mozes naar de berg?

1. Evolutie asielaanvraag en erkenning door het CGVS

In één grafiek wordt de evolutie van de asielaanvraag duidelijk over een tijdspanne van bijna dertig jaar. Ze omvat de zelfontbinding van het Oost-Europese communisme (1990-1992), de burgeroorlogen in ex-Joegoslavië in 2000 en de Tsjetsjeense crisis in Rusland en enkele Oost-Europese landen, en ook Armenië in 2008-2010. De oorlogen in Afghanistan, Irak en recent in Syrië hebben een continue en stijgende vluchtelingenstroom op gang gebracht, de Arabische revoluties nihil, en ook Libanezen zijn met een vergrootglas te zoeken.

Het meest opvallende is het extreem lage erkenningscijfer door het Commissariaat Generaal van de vluchtelingen en staatlozen, een kleine opmars in 2005 niet te na gesproken. Vanaf 2010 komt hier een structurele wijziging en met De Block in 2013 en vooral Theo Francken zijn de aantallen vertienvoudigd. Het Vlaamse kiespubliek is hen zeer dankbaar voor dit gul en humanitair asielbeleid.

2. Welke landen zitten in top 21 van asielaanvragen tussen 2000 en 2015?

Om een zicht te krijgen op de evolutie op 15 jaar werden de asielaanvragen per jaar bijeengevoegd. Voor 2015 gaat het uiteraard maar om

één jaar maar de vergelijking is toch interessant. De Tsjetsjeense crisis weegt, op 15 jaar gezien nog altijd het zwaarste door. Als er gebombardeerd wordt dan wordt de vluchtelingenstroom op gang getrokken. Dat is een wetmatigheid waar vooral de wapen- en bommenfabrikanten zich mee in de handen wrijven. Zelfs Servië, dat in 1999 met zogezegde 'precisiebombardementen' haar ladingen kreeg, zit nog in de top 5 (zie tabel p. 34).

Men kan zich bij dit overzicht afvragen waarom er een voortdurende ondervertegenwoordiging is van asielaanvragen uit Zaïre, Congo DR? Voor de oud-kolonie staat er toch nog een enorme schuld open bij België die door asieltoekenning maar erg minimaal wordt afgelost. Ook niet door reguliere migratie trouwens. Na Congo DR is Guinee een land met een groot aantal asielaanvragen, met Kameroen, Rwanda en Somalië als verre volgers.

Na het (recent doorbroken) akkoord tussen de PKK en Turkije was er een sterke vermindering van de asielaanvraag. Dat kan nu wel even anders worden. Na de piek van Kosovo en de ontrading in enkele Oost-Europese landen is hun aandeel sterk verminderd. Inwoners van deze landen zijn

nu met de vluchtelingeninstroom vanuit Syrië mee ingeschoven en vormen 30% van de geregistreerde instroom van 1,1 miljoen in Duitsland. Hen wacht uitwijzing of illegaliteit.

De 'normalisering' van Iran kondigde zich al een decennium aan. Syrië zal in de statistieken blijven stijgen, tot de door het westen met wapens gesteunde opstand tegen een soeverein land, met de hulp van Rusland en Iran diplomatiek zal genormaliseerd worden. Intussen kan men zich afvragen met welk doel en met welke westerse mogelijkheden en politieke krachten men (doelbewust?) de totstandkoming van een gewelddadig en fascistisch kalifaat heeft aange-moedigd en tot stand gebracht?

Als er gebombardeerd wordt dan wordt de vluchtelingenstroom op gang getrokken.

Dat is een wetmatigheid waar vooral de wapen- en bommenfabrikanten zich mee in de handen wrijven.

3. Uit welke landen worden asielzoekers erkend?

Van 2008 tot 2014 kan het overzicht worden gegeven van het aantal erkenningen en weigeringen van asielaanvragers (dus personen, geen dossiers). Het geeft meteen een beeld van het percentage erkenning op het aantal asielaanvragen per land.

Top 21 Asielaanvragen naar land van herkomst 2000-2015

Land herkomst	2000-2004	2005-2009	2010-2014	2015	Totaal
Rusland	10.225	7.681	6.754	777	25.437
Afghanistan	2.307	3.852	10.065	7.099	23.323
Irak	2.068	4.879	6.438	7.722	21.107
Servië	10.950	4.286	3.514	201	18.951
Congo DR	7.830	4.080	5.048	650	17.608
Syrië	1.113	1.222	4.467	7.554	14.356
Guinea	2.416	3.295	7.682	752	14.145
Iran	6.755	2.885	1.970	537	12.147
Armenië	3.035	2.986	2.651	187	8.859
Albanië	4.571	913	2.648	538	8.670
Kosovo	0	2.017	5.537	495	8.049
Turkije	3.887	1.626	1.526	229	7.268
Kameroen	2.307	1.813	2.274	318	6.712
Rwanda	2.847	1.837	1.739	230	6.653
Algerije	4.209	1.082	1.102	114	6.507
Slowakije	4.045	1.763	131	1	5.940
Pakistan	1.718	915	2.706	487	5.826
Georgië	2.534	1.193	1.720	248	5.695
Macedonië	1.648	564	2.847	209	5.268
Somalië	823	784	1.667	1.932	5.206
Bulgarije	2.975	846	229	7	4.057
Andere	40.076	17.577	27.241	5.187	90.081
Totaal	118.339	68.096	99.956	35.474	321.865

Top 21 Erkenning en Weigering - 2008-2014, Personen

In volgorde van aantal erkend			In volgorde van aantal geweigerd		
Land	Erkend	% Erk.	Land	Geweigerd	% Erk.
Afghanistan	6.281	59%	Rusland	10.202	21%
Irak	4.521	62%	Kosovo	7.746	10%
Syrië	4.172	86%	Guinee	7.118	36%
Guinee	4.010	36%	Congo (DR)	6.220	17%
Rusland	2.711	21%	Servië	5.652	11%
China	1.358	70%	Armenië	4.937	2%
Congo (DR)	1.230	17%	Afghanistan	4.412	59%
Iran	980	39%	Macedonië	3.739	2%
Rwanda	940	31%	Albanië	3.174	14%
Kosovo	879	10%	Irak	2.753	62%
Somalië	821	48%	Pakistan	2.126	8%
Servië	675	11%	Rwanda	2.091	31%
Kameroen	565	22%	Kameroen	2.061	22%
Albanië	518	14%	Turkije	1.729	21%
Turkije	473	21%	Iran	1.541	39%
Sri Lanka	440	48%	Georgië	1.535	3%
Senegal	400	23%	Senegal	1.354	23%
Eritrea	378	78%	Togo	1.319	14%
Burundi	332	28%	Bangladesh	1.183	2%
Mauritanië	280	22%	Bosnië-Herzeg.	1.065	4%
Djibouti	239	45%	Angola	1.061	6%

Het aantal en het percentage erkenning is door de jaren heen erg beperkt geweest. Voor de 21 hoogste aantallen erkenningen en weigeringen geven we het percentage erkenning. Opvallend is het erg lage erkenningspercentage van de oud kolonie Congo DR en protectoraat Rwanda. Van Afrikaanse landen springt Eritrea er uit met een hoge erkenning, net als Syrië, Afghanistan en Irak, de oorlogslanden. Oost-Europese landen hebben veel weigeringen. Armenië en Georgië (oud-Sovjetstaten), alsmede Bosnië-Herzegovina en Macedonië hebben een marginaal erkenningspercentage. Voor Armenië was dat na 2000 eventjes anders, vooral door erkenning om medische redenen. Dat kraantje is dichtgedraaid.

Voor de meeste landen zal het erkenningspercentage niet verhogen behalve voor de 'echte' oorlogsvluchtelingen, alhoewel er ook een grotere selectiviteit zal komen afhankelijk van de regio in Afghanistan, Irak en Syrië van waar men komt. Zeker in dit laatste land zal de toestand opklaren voor bepaalde gebieden als het diplomatiek proces z'n resultaten zal krijgen. En ook de terugkeer naar Syrië is de komende jaren een realistische optie.

4. Wat gebeurde met de 487.912 asielaanvragen sinds 1996?

Op 20 jaar, dus sinds 1996, zijn er 487.912 asielaanvragen gebeurd in België. Daarvan werden er door het Commissariaat-Generaal van de

Vluchtelingen en Staatlozen (CGVS) en langs regularisatie in totaal 165.963 erkend. Het gaat hier dus om 'personen' en niet over 'dossiers', kinderen worden dus meegeteld.

Loop van de asielvragers na 1996 en opvolging

	Aantal	%
Totaal Asielaanvragers na 1996	487.912	100%
Erkend uit Wachtregister (1)	165.963	34%
Vrijwillig teruggekeerd	57.338	12%
Gedwongen teruggekeerd	131.277	27%
Nog in Wachtregister	46.315	9%
Niet erkend		
+ uit Wachtregister (2)	87.019	18%

(1) Erkenning als vluchteling + regularisaties

(2) Dit is het theoretische maximum, in feite zijn er meer mensen spontaan teruggekeerd, realistisch nu 50.000

Voortgaande op de gepubliceerde cijfers van terugkeer van illegalen, in belangrijke mate gelijkgesteld met niet-erkende vluchtelingen, zijn er sinds 1996 189.615 teruggekeerd waarvan 131.277 gedwongen. Meer dan 46.000 zitten op 1 januari 2015 nog in het wachtregister. Er blijven 87.018 asielvragers waarover niets meer is vernomen en die ook niet gemeld hebben dat ze teruggekeerd zijn. Zij kunnen nog in België verblijven of spontaan teruggekeerd zijn. Vijftig-duizend is dan misschien nog een hoge schatting voor deze restgroep van 'illegalen'.

De wijze waarop Theo Francken kritiekloos en zonder relativering z'n resultaten van terugkeer voor 2015 mag vrijgeven, wordt enigszins getem-

Van Afrikaanse landen springt Eritrea er uit met een hoge erkenning, net als Syrië, Afghanistan en Irak, de oorlogslanden. Oost-Europese landen hebben veel weigeringen.

perd wanneer de evolutie van terugkeer over 5 jaar wordt uitgezet, zoals ook Nahima Lanjri heeft gedaan. Vrijwillige terugkeer is onder de huidige regering ingestort en kent een lichte herneming. De gedwongen terugkeer komt op het niveau van 2 jaar geleden. Samen zit het huidige terugkeerbeleid nu op het niveau van dit van 2012, en wie was er toen weer aan de macht?

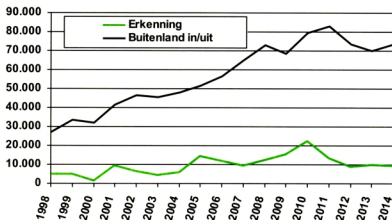
4. Erkenning en regularisatie van asielvragers: overgang uit het Wachtregister asiel

In 2000 en 2010 zijn er twee regularisatiemogelijkheden geweest die vooral gericht waren op asielvragers die al jaren in wacht waren. Men kan er, volgens informele info vanuit de bevoegde administratie, van uitgaan dat drie vierden van de geregulariseerden uit het wachtregister asiel komen. Door de overgangen vanuit het wachtregister asiel en het migratiesaldo van buitenlandse vreemdelingen naast elkaar te zetten komt een exact beeld tot stand van het aandeel van de erkenning van asielzoekers (CGVS en regularisatie samen genomen) en de migratie vanuit het buitenland van vreemdelingen.

Vrijwillige en gedwongen terugkeer - 2011-2015

31/12	Vrijwillige Terugkeer	Gedwongen terugkeer	Terugkeer
2011	3.870	6.443	10.313
2012	5.656	5.741	10.075
2013	4.585	5.769	9.522
2014	3.586	5.141	8.727
2015	4.187	5.894	10.081

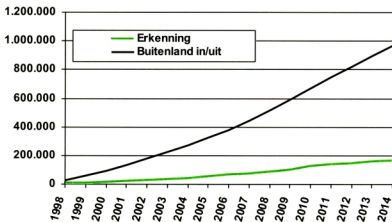
Erkenning asiel uit Wachtregister, Buitenl. In/uit 1998-2015

De groei van het migratiesaldo van buitenlandse nieuwkomers is behoudens een dip in 2009 (crisis) en een daling tussen 2011 en 2013 voortdurend stijgend, ook in 2014. Het laat zich voorzien dat ook in 2015 en 2016 deze stijging zich zal verderzetten, en dit zonder de impact van de vluchtelingenherkenning al mee te tellen. De genomen regeringsmaatregelen hebben enkel een verschuiving in de tijd meegebracht.

Als de erkende asielvragers uit het Wachtregister Asiel jaar per jaar opgeteld worden, en hetzelfde bij de buitenlandse nieuwkomers in België, krijgt men een mooi samenvattend beeld over het totaal aantal erkende asielzoekers en de migratie van buitenlandse nieuwkomers op 16 jaar gezien:

Cumul erkenning asiel , Cumul Buitenl. In/uit 1998-2015

Het migratiesaldo van buitenlandse nieuwkomers bedraagt bijna 1 miljoen vreemdelingen die bij saldo naar België gekomen zijn. Intussen kregen daarbij nog een kleine 200.000 asielvragers op één of andere wijze hun verblijfrecht in België. Hiermee is duidelijk dat asielzoekers maar een marginaal deel uitmaken van de migratiedynamiek in België. Met de instroom van Syriërs zal dat aandeel tijdelijk wat stijgen maar globaal blijft het marginaal.

MIGRATIE EN ASIEL: WISSEL OP TOEKOMST VOOR DUITSLAND ÉN ALLE EUROPESE LANDEN

De input van een forse immigratie de laatste 15 jaar heeft België niet ontwricht, er zijn geen opstanden geweest, de staatskassen werden niet geroofd, het samenleven is gestabiliseerd. Ook al is 50% van Antwerpen intussen van vreemde herkomst, van 0 tot 6 jaar is dat 75%. Vijfenzeventig procent van Brussel is van vreemde herkomst, een transformatie die vertrok van 7% in 1960.

Alleen is er nu een kleine paniek ontstaan bij de ondernemers en hun akolieten in de politieke partijen. De vraag naar solidariteit, naar een grotere gelijkheid, naar een uitbouw van de koopkracht, naar een consolidering en investering in de publieke dienstverlening kregen en krijgen mede door de noodwendige immigratie een groter draagvlak. Ook al geeft het niet die indruk, bij de ondernemers en hun politieke protagonisten is het nu al *sauve qui peut*, en wat we nog kunnen halen laten we niet liggen. De vakbeweging, het middenveld, de werknemers en de migranten doen er goed aan hierop een sterker zelfbewustzijn te enten. De toekomst ligt voor hen open.

Duitsland is, eigenaardig genoeg, de voorbeeldstaat. Berekend voor 2015 heeft Duitsland de komende 15 jaar een tekort van 35% om haar 50-64-jarigen die zullen uitstromen te vervan-

Vrijwillige terugkeer is onder de huidige regering ingestort en kent een lichte herneming. De gedwongen terugkeer komt op het niveau van 2 jaar geleden.

gen. Binnen vijf jaar is het vooruitzicht nog slechter, dan is het tekort in de generatiewisseling¹ gegroeid tot 43%. In Oost Duitsland zelfs 52%. Oost-Duitsland wordt het immigratieland van de komende decennia, en niemand zal de vluchtelingen of migranten kunnen tegenhouden. Want waar plaats is om te wonen en de actieve bevolking aanzienlijk verkleint, daar komen de migranten naartoe, dat is een eeuwige wet. Best is dat Mozes naar de Berg gaat voor de Berg naar Mozes komt. Best is wijs te worden voor men wat wijs gemaakt wordt.

EN BELGIË?

België kent een tekort in de generatiewisseling van 15%, d.w.z. de komende 15 jaar zal er een tekort zijn in de vervanging van de 50-64 jarigen door de 10-24 jarigen. Dit tekort zal zich langzaam opbouwen de komende 15 jaar. De verhoging van de arbeidsleeftijd zal hierop maar een marginale invloed hebben. De babyboomgeneratie gaat met pensioen, de aankomende generaties weerspiegelen een dalende bevolking in die leeftijdscategorie. In 2020 zal het tekort voor de generatiewisseling in België 20% bedragen, tot 2035 zal het tekort in de actieve bevolking toenemen.

Enkel migratie zal de actieve bevolking op peil kunnen houden, maar dat zal niet genoeg zijn, omdat de groei van het BNP ook groei van het aantal tewerkgestelden meebrengt. Een welvaartstaat wordt maar behouden door een groei van het BNP. Meer vrouwen aan het werk, vrou-

wen, mét hoofddoek, om economische redenen. In de komende decennia zijn alle factoren aanwezig om gelijke kansen te realiseren voor iedereen, ook voor de voorbije en nieuwe migraties en asiel en dit zowel in onderwijs, werk en wonen.

Waar migratie tussen 1970 en 2000 de steden van ontvolking gered heeft, zullen het nu vooral de kleinere steden en landelijke gemeenten zijn, die de immigratie zullen aantrekken. De asielcentra zijn uit die optiek al ideaal gespreid, vooral rond landelijke en kleinere steden. De vooruitziendheid van beleidsvoerders kent soms geen grenzen ook al beseffen zij dat zelf niet altijd. ■

Waar migratie tussen 1970 en 2000 de steden van ontvolking gered heeft, zullen het nu vooral de kleinere steden en landelijke gemeenten zijn, die de immigratie zullen aantrekken. De asielcentra zijn uit die optiek al ideaal gespreid, vooral rond landelijke en kleinere steden.
